

Türkiye’de Akademik Yazı: İntihal ve Özgünlük

Ziya Toprak

Özet

Türkiye’de lisansüstü eğitime olan ilgi son yıllarda ciddi bir hızla artma eğilimine girmiştir. Bu artış ile ortaya çıkan tezlerin niteliği sorgulanması gereken bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmakla birlikte buna dönük yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlamamaktayız. Akademik yazı ve tezlerin niteliği ile ilgili olarak iki temel sorunsal ile karşılaşmaktayız. Bunlardan ilki özgünlük sorunu diğeri ise intihal sorunudur. Bu çalışmada bu iki sorunsal çevresinde Türkiye’de yazılmış yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmektedir. Çalışmanın amacı yüksek lisans ve doktora tezlerini özgünlük ve intihal parametreleri çerçevesinde inceleyerek Türkiye akademisinin akademik yazı kalitesini ortaya çıkarmaktır. Çalışma kapsamında eğitim bilimleri alanında yazılmış 600 adet yüksek lisans ve doktora tezi Turnitin intihal denetleme programı aracılığı ile incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre tezlerin benzerlik oranı %28,7 (SS=11.58) olarak belirlenirken, yüksek derecede intihal içeren tezlerin oranı ise %34,5 olarak tespit edilmiştir. Çalışmanın bulguları Türkiye akademisinin yazı ile olan ilişkisini gözden geçirmesi gerekliliği ortaya koymaktadır.

Anahtar sözcükler: Akademik yazı, özgünlük, intihal, turnitin

Giriş

Yazı akademinin üretimin, söz söylemenin ve akademik ehliyet sahibi olduğunu temel gösterme biçimidir. Öğrencilikten akademisyenliğe geçiş, akademik kabul, uzmanlık, ve akademik ilerleme gibi akademinin temel evreleri yazı aracılığı ile olur. Akademinin en temel etkinlik ve eylem biçimi olan yazının kendisine, Türkiye akademisinin duyduğu ilginin çok düşük olması gerçekten şaşırtıcıdır. Bu çalışma bu ilgiyi canlandırmaya yönelik atılmış küçük bir adım olarak değerlendirilmelidir. Çalışmanın temel konusu akademik yazı ve bu yazının niteliği ile ilgilidir. Özellikle lisansüstü çalışmalarının Türkiye’deki artışı bu incelemenin dayanak noktasıdır.

Türkiye’de özellikle son yıllarda doktora ve yüksek lisans çalışmalarında hatırı sayılır bir nicel büyüme söz konusudur. Örneğin Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezine girilen tez sayısı 1999 yılında 11.039, 2004 yılında 16.343, 2009 yılında 21.350 ve 2014 yılında 25.730 olarak gerçekleşmiştir. Artış devamlı ve ciddi bir seviyededir. Bu hatırı sayılır artışa rağmen, yazılan tezlerin niteliğine dönük yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlamamaktayız. Akademik yazının temel biçimlerinden olan tezlerin incelenmesi, akademik yazının niteliği bu artış ile birlikte sorgulanması ve araştırılması gereken bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Akademik yazı ve tezler ile ilgili olarak iki temel sorunsal karşılaşmaktayız. Bunlardan ilki özgünlük sorunu diğeri ise intihal sorunudur. Özgünlük en temel hali ile akademik çalışmalarda ortaya konan, araştırılan, ya da test edilen fikirlerin yeni olmasını işaret etmektedir. Bir başka ifade ile özgünlük var olan bilgiye ilgili araştırmanın yaptığı katkıyı işaret eder. Bilindiği üzere akademik çalışmalarda en temel kriter yapılan çalışmanın yeni olarak ne söylediği ile ilgilidir. Yani yapılan çalışmanın

---

Dr. Ziya Toprak, Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Politikaları Araştırma ve Uygulama Merkezi, ziya.toprak@gmail.com

var olan bilgi kütlesine yaptığı katkı birincil önemdedir ve çalışmaların meşruiyetinin dayanak noktasını teşkil etmektedir. Akademik yazı ile ilgili olarak karşımıza çıkan diğer sorunsal, bünyesinde etik problemler de barındıran ve özgünlük ile yakından ilişkili olan intihaldir. Bu çalışmada bu iki sorunsal çevresinde Türkiye’de yazılmış yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmektedir. Çalışmanın amacı yüksek lisans ve doktora tezlerini özgünlük ve intihal parametreleri çerçevesinde inceleyerek Türkiye akademisinin akademik yazı kalitesini ortaya çıkarmaktır. Bu bağlamda bu araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır.

1. Doktora ve yüksek lisans tezlerinin benzerlik oranları nelerdir?
2. Bu benzerliğin üniversite türüne göre, tez diline göre, ve tez türüne göre değişmekte midir?
3. Yüksek intihal içeren tez sayısını nedir?
4. Yüksek intihal içeren tezlerin, üniversite türüne göre, tez türüne göre ve tezin diline göre değişmekte midir?

Akademik Yazı

Hangi disiplinden olursa olsun bütün akademisyenlerin ve araştırmacıların temel işi yazı yazmaktır. Ancak akademik pratiklerin merkezinde duran yazı ile akademinin kurduğu ilişki biçimi pek sorgulanabilir alan olarak görülmemiştir. Yazının *epistemik* bir araştırma alanı olarak belirmesi görece olarak yeni bir olgudur. Yazı sorunsalı basit olmaktan uzak, farklı disiplinleri kapsayan bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada yazının epistemik yönüne yapılan vurgu akademinin yazının yerini ve yazı ile olan ilişkisini tekrar gözden geçirmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Yazının icadı ile birlikte, yazı insanlık aktivitelerinde çok temel bir rol oynamıştır. Yazı kolektif davranışlarımızda merkezi bir yerde olmasına rağmen, yazının akademik bir sorunsal olarak ele alınması ise oldukça geç olmuştur. Derrida’nın (1998) *Of Grammatology* isimli çalışması belki de bu alanda yapılmış en kapsamlı ve yarattığı etki itibarı ile en önemli çalışmaların başında gelir. Derrida bu çalışmasında temel olarak Batı düşüncünün söz merkezçiliğini karşısına alır ve yazının bu söz merkezci kültür içerisindeki yerini tartışır. Derrida’nın çalışması yazıyı tartışması ve yazının etkinlik düzeyi ve merkezi konumunu göstermesi açısından önemlidir. Bir diğer önemli nokta aynı çalışmada Derrida’nın yazının türleşme ile birlikte akademinin farklı disiplinler şeklinde örgütlenmesini ve bir dışarda bırakma mekanizması olarak çalışmasını belirtmesidir (442). Derrida’nın yaklaşımı bu çalışma için iki açıdan önemlidir.

Birincisi, yazının insani faaliyetlerin temel organik bir bileşeni, kültürü üreten ve devamlılık sağlayan, bilgi üretmenin temel aracı olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Bu bakımdan yazıyı salt dilbilimsel bir alan sorunsalı olmaktan çıkarıp felsefe ve sosyal bilim sorunsalına dönüştürür. Dolayısı ile yazıyı salt dilbilgisel, üslup meselesi ve teknik bir olgu olarak görmek yazının rolünü kavramada yetersiz kalacaktır. Yazı bilgi üretme mekanizmasında, iktidar ilişkilerinin yeniden üretiminde, ve iktidar tekniklerinin çeşitlenmesinde başat bir rol oynar. Yazının bu işlevine epistemik ismi verilebilir. Bu ilişki biçimlerini kavramak, etkin bir metin ortaya koymakta oldukça önemlidir. Bu da yazının türsel (janrasal) özelliklerini ve türler ile birlikte yazının farklılaşması meselesi ile yakından ilgilidir. Yazının türleşmesi meselesi aynı zamanda

yazının bir dışlama mekanizması olarak çeşitlenmesini ifade eder. İkinci önem yazının bu dışlama işlevi ile ilgilidir.

Carolyn Miller (1984) yazının türleşmesi meselesi ile yakından ilgilenir ve türün aslında sosyal bir eylem olduğunu ifade eder. Yazının aslında akademik toplulukların anlık yada belirli bir zaman sonrası oluşan gerekliliklerine cevaben oluşan bir janr meselesi olduğu ve bu janrının kendisinin de sosyal bir eylem olduğunu fikrinin öne süren Carolyn Miller (1984) ile birlikte yazıya olan bakış açısı değişmeye başlamıştır. Miller’ın açtığı yoldan ilerleyen çeşitli araştırmacılar (Ivanic, 2004; Barton, 1994, Bazerman, 1988, 1994, 2002; Devitt, 2004; Pare, 2002; 2005; 2014; Starke-Meyerring, 2011) yazının janra spesifik özelliklerini ortaya koymuş ve yazının biçimsel değişimini, araştırma toplulukları ile olan ilişkisini, ve yazının kültür olan karmaşık ilişkisini tartışmaya açmışlardır. Bu bağlamda her yazı türü farklı kurallara sahiptir ve etkin bir metin ortaya çıkarmak bu kurallara uymak ile ilgilidir. Bu kurallar türlere ve araştırma topluluklarına göre değişebilmektedir. İşte akademik yazı da kendi içinde alt türler barındıran bir yazı yazma biçimidir. Bir araştırmacının başarılı sayılabilmesi bu türlere içkin olan kurallara uyması ile ilgilidir.

Akademik yazının en yaygın biçimlerinden olan bilimsel makaledir. Ancak bilimsel makale yazmak için belirli evrelerden geçmek gerekir. Örneğin lisans öğrencilerinden bilimsel bir makale yazmak ve onu yayınlamak beklenmez. Bilimsel makaleyi yazmak için gerekli olan yetkinliği ve tanınmayı elde etmek için en azından bir tez yazmak gerekir. Tez kendi içinde yüksek lisans ve doktora tezi olmak üzere iki farklı türü barındıran bir biçimdir. Kuşkusuz, araştırmacının dil ile ilgili gerekli yetkinliklere sahip olması, belirli bir üslup sahibi olması, ve yazı biçimi bilgisi gibi yazının teknik boyutlarına haiz olmalıdır. Ancak tüm bunlara sahip olmak, akademik topluluklarca kabul edilebilecek bir metin ortaya çıkarmak için yeterli olmayabilir. Böyle bir metni ortaya çıkarmak için yazının türsel özelliklerine uygun yazmak gerekir.

Akademik yazının en kristalize olmuş biçimlerinden biri olan tez türü ile ilgili akademik söylem iki temel özelliği ön plana çıkar. Yazınsal özelliklerin ötesinde herhangi bir üniversite ya da enstitü bir tezin özgün olmasını ve intihal içermemesini bekler. Bu iki özelliği taşımayan tezlerin kabul edilebilirliği yoktur. Bu çalışma bu iki özelliği odağına alarak tez incelemesi yapmaktadır.

Özgünlük ve İntihal

Herhangi bir akademik çalışmanın niteliğinin temel belirleyicisi olarak özgünlük ve intihal olmak üzere iki temel kavram ön plana çıkarmak mümkündür. Özgünlük temel olarak çalışmanın önemi ve çalışmanın araştırma yapılan alana olan katkısı ile ilgiliyken, intihal ise çalışmanın etik boyutu ile ilgilidir.

Özgünlük lisansüstü çalışmalarda oldukça önemli bir yer kaplar. Öyle ki, bütün tezlerde belli bir bölümün çalışmanın özgünlüğünün tartışılmasına ayrılmasına beklenir. Bu tartışma tezlerin giriş bölümünde ‘Çalışmanın Önemi’ ya da ‘Önem’ başlığı altında yapılır. Özellikle sosyal bilimler alanında yazılan tezlerde bu bölümün bulunması çoğu tez yönergesine göre bir kuraldır. Peki özgünlükte ne anlamalıyız?

Özgünlük en yalın hali ile yapılan çalışmanın ne vadettiği ile ilgilidir. Bir başka ifade ile, yapılan çalışma neyi, ya da hangi bilgiyi yeni olarak söylemeyi vadetmektedir. Çalışmanın yeni olarak söylediği bulgunun/bilginin boyutu çalışmanın

özgünlüğünün ölçüsüdür. Dolayısı ile yapılan çalışma (bire bir tekrar çalışması değilse) daha önce yapılan araştırmalardan hangi yönleri ile farklılaşmaktadır, farklı olarak ne yapmaktadır gibi sorulara verilecek cevaplar özgünlüğün belirleyicisidir. Bu sorulara verilecek iyi yanıtı olmayan çalışmaların özgün olmadığı düşünülmelidir. Ayrıca bu çalışmaların meşruiyeti de sorgulanabilir.

Yakın bir zamana kadar herhangi bir çalışmanın özgünlüğünü sayısal bir ifade ile ölçebilmek pek mümkün olmayan bir durumdu. Ancak teknolojik gelişmeler ile birlikte ortaya çıkan, turnitin, ve iThenticate gibi intihal programları sayesinde çalışmaların özgünlüğüne dair sayısal bir değer elde edebilmek mümkün bir hale gelmiştir. Bu tarz programlar incelemeye tabi tutulan çalışmanın intihal içerip içermediğini belirleyebildiği gibi, çalışmanın özgünlüğüne dair ön görüde bulunmamızı sağlayan benzerlik oranı adı verilen sayısal bir değeri de sonuç olarak sunabilmektedir.

İntihal programlarından elde edilen benzerlik oranları, programa yüklenen çalışmaların programın veri tabanındaki metinler ile eşleşmesi ile hesaplanan yüzdellik cinsinden sayısal bir ifadedir. Birçok araştırmacı bu veriyi özgünlük göstergesi olarak yorumlar. Bu oranın dünyada kabul edilen seviyesi %15'ler civarındadır (Ballard, 2013; Ison, 2012; 2015). Bu oranın üstünde benzerlik indeksine sahip çalışmalarda özgünlük sorunları olduğu düşünülmektedir. Yine bu benzerlik oranının iyimser bir seviyede olduğunu belirtmekte fayda vardır. Birçok farklı araştırma daha düşük oranları kabul edilebilir olarak değerlendirmektedir. Örneğin Martin vd. (2011) %3'ü, Garden (2009) %5'i ve Bretag ve Mahmud %10'u kabul edilebilir oran olarak değerlendirmektedir. Benzerlik oranı temel olarak çalışmanın yeni bir şey söyleme kapasitesini öngörmemizi sağlayan bir orandır. Buna göre bir çalışma eğer kritik eşik üzerinde bir benzerlik oranına sahip ise o çalışmanın özgünlüğü de ciddi derecede sorgulanabilir demektir. Bir başka ifade ile bir çalışmanın benzerlik oranı öngörülen eşik üzerinde ise, o çalışma yüksek ihtimalle özgün değil ve çalışmanın yapıldığı alana yaptığı katkı ya sıfırdır ya da çok sınırlıdır. Benzerlik oranı aynı zamanda çalışmaların intihal içerme olasılıkları ile ilgili bilgi vermektedir. Buna göre belirlenen eşik üzerinde benzerlik oranına sahip çalışmaların intihal içerme olasılıkları da eşik altında orana sahip çalışmalardan daha fazladır.

İntihal sorunu akademik yazı çalışmalarının ilgilenmesi gereken bir başka önemli alandır. İntihal en basit hali bir başka kişiye ait bir kavramı, ifadeyi, ya da çalışmayı atıfta bulunmadan kullanma olarak görülebilir (Ison, 2012). Bir başka ifade ile akademik hırsızlığa intihal adı verilmektedir. Yüksek öğretim alanında oldukça tartışılan bir konu olan intihal özellikle internet teknolojilerinin yaygınlaşması ile ciddi bir fenomen haline dönüşmüştür (Pecorari, 2008; 2013; Angelil-Carter, 2000; Gibb, 2014). İntihal kavramsal boyutta, cümle boyutunda ya da paragraf boyutunda olabilmektedir. Ison (2012) intihali boyutlarına göre üç gruba ayırmaktadır; düşük ölçekli intihal, orta ölçekli intihal, ve yüksek ölçekli intihal. Bu çalışma kapsamında sadece yüksek intihal içeren tezler tespit edilmiştir. Bu intihal ve benzerlik tespiti Turnitin isimli intihal denetleme programı kullanılarak yapılmıştır.

Turnitin¹

Amerika merkezli şirket kısa zamanda birçok farklı kurum tarafından kullanılan intihal tespit etme alanında faaliyet göstermektedir. Şirketin veri tabanında 60 milyardan fazla web sayfası ve 600 milyon öğrenci ödevi mevcuttur. Turnitin sitesine yüklenen çalışmalar bu veri tabanında bulunan içerik karşılaştırılmakta ve yüklenen çalışmanın benzerlik oranı tespit edilmektedir. Ortaya çıkan benzerlik oranı çalışmanın intihalli olduğu anlamına gelmemek ile birlikte, benzerlik oranı %15’in üzerinde olan çalışmaların dikkat ile incelenmesi gerektiğine işaret etmektedir. Kuşkusuz %15’in üzerinde bir benzerlik oranına sahip bir çalışmanın intihalli anlamına gelmemektedir. Benzer şekilde %15’in altındaki bir oranda çalışmanın intihalsiz olduğu anlamına gelmemektedir. Herhangi bir çalışmada intihal olduğunu tespit etmek için detaylı inceleme yapmak gerekmektedir. Bunun ile birlikte %15 oranın kritik eşik olduğunu belirtmek gerekmektedir. Bu oranın üstündeki çalışmaların akademik yazım kurallarına tam olarak uymadığı varsayılmaktadır.

Yöntem

Bu inceleme bir tarama çalışmasıdır. Çalışma için rastgele seçilen tezlerin Turnitin uygulamasından yararlanılarak tezlerin benzerlik oranları ve intihal durumları tespit edilmiş ve bu oranlar istatistiksel analiz teknikleri ile karşılaştırılmıştır.

Örneklem

Çalışma kapsamında Eğitim Bilimleri alanında 2007-2015 yılları arasında yazılmış Yüksek Öğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Ulusal Tez Merkezinde erişime açık yüksek lisans ve doktora tezleri arasında rastgele seçilen 600 adet tez incelenmiştir. Tezlerin dilleri (Türkçe ve İngilizce) ve türleri (yüksek lisans ve doktora) dikkate alınarak 600 adet tez çalışmaya dahil edilmiştir. Bu kapsamda incelenen tezlerin dağılımı Tablo 1’den izlenebilir.

Tablo 1: Örneklem Dağılımı

	İngilizce	Türkçe	Toplam
Yüksek Lisans	55	415	470
Doktora	34	96	130
Toplam	89	511	600

¹ Site ile ilgili bilgiler sitenin internet sayfasından derlenmiştir. Daha fazla bilgi için http://turnitin.com/en_us/what-we-offer/feedback-studio

Tanımlar

Benzerlik Oranı: Tezlerin özgünlük yüzdesi ve intihal yapma olasılığı.

Üniversite Türü: Kamu ve Vakıf Üniversitesi olmak üzere iki adet üniversite türü tanımlanmıştır.

Tez Türü: Yüksek Lisans ve Doktora olmak üzere iki adet tez türü tanımlanmıştır.

Tez Dili: Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki adet tez dili tanımlanmıştır.

İşlemler

Çalışma kapsamında öncelikle örneklem seçilmiş ve seçilen örneklem Turnitin internet sayfasına yüklenmiştir. Turnitin sayfa ayarlarından tezlerin kaynakça kısmının ve 5 kelimedenden az eşleşmelerin benzerlik oranı hesabına katılmaması için filtreler kullanılmıştır. Çalışma kapsamında bulunan tezlerin gizliliğini korumak için tezler kodlanmış ve inceleme tamamlandıktan sonra veri tabanından silinmiştir. İnceleme süreci yaklaşık 3 ay sürmüştür. İnceleme esnasında tezin yayın tarihinden sonraki eşleşmeler ve tez sahibinin benzer yayınları hesaplamadan çıkarılmıştır. Değerlendirmeler detaylı bir şekilde yapılarak, programın intihal olarak saptadığı ancak aslında düzgün bir şekilde alıntılanan bölümler değerlendirme dışında tutulmuştur. Bu çalışmada intihalli olduğu belirlenen çalışmalarda Turnitin programından elde edilen oranlar referans olarak alınmamıştır. Bir başka ifade ile bir çalışmanın intihal içerip içermediğini belirlemek için çalışmalar tek tek detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu bağlamda burada intihalli olduğu belirtilen çalışmalarda paragraf boyutlarında intihal olduğu tespit edilmiştir. Tüm bu süreçten sonra elde edilen veriler SPSS istatistik programına aktarılmıştır.

Bulgular

Çalışmada elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizlerde betimleyici istatistikler, ve bağımsız değişken t-testi kullanılmıştır.

Betimsel Bulgular

Çalışmanın sonuçlarına göre üniversitelerde yapılan lisansüstü tezlerin benzerlik indeksi %28.7. Çalışma kapsamında 470 adet yüksek lisans tezi, ve 130 adet doktora tezi incelenmiştir. İncelenen tezlerin 89'u İngilizce ve 511'i Türkçe yazılmıştır. Yine bu tezlerin 477'si kamu üniversitelerinde, 123'ü vakıf üniversitelerinde yazılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre İngilizce tezlerin benzerlik indeksi %24 iken, Türkçe tezlerde bu oran %29 olmuştur. Diğer taraftan kamu üniversitelerinde benzerlik oranı yaklaşık %28 iken, vakıf üniversitelerinde bu oran %31 civarında olmuştur.

Benzerlik Bulguları

1. Doktora ve yüksek lisans tezlerinin benzerlik oranlarını yukarıda da belirtildiği gibi %28,7 (SS=11,58) olmuştur. Bu oran çalışmadan önce belirlenen eşik değerden (%15) anlamlı derecede farklıdır ($p<.001$).

2. Yüksek lisans tezlerinin benzerlik oranı %29,44 (SS=11,48) olarak bulunmuş ve bu oran eşik değerden anlamlı derecede farklı olmuştur ($p<,001$). Doktora tezlerinin benzerlik oranı %25,46 (SS=11,43) olarak tespit edilmiş ve bu oran yine eşik değerden anlamlı derecede farklı çıkmıştır ($p<,001$). Diğer taraftan yüksek lisans tezleri ile doktora tezleri arasındaki ortalama farkı bağımsız örneklem t-testi ile analiz edilmiş ve farkın anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır ($p=,001$).
3. Tezler aynı zamanda yazıldığı dile göre de incelemeye tabi tutulmuştur. Buna göre Türkçe dilinde yazılan tezlerin benzerlik oranı %29,31 (SS= 11,54) olmuştur. Bu oran eşik değerden anlamlı derecede farklıdır ($p<,001$). İngilizce dilinde yazılan tezlerin benzerlik yüzdesi 24,37 (SS=10,97) olarak tespit edilmiş ve bu oranın eşik değerden farklı olduğu tespit edilmiştir ($p<,001$). Türkçe ve İngilizce dillerinde yazılan tezlerin ortalamaları arasındaki fark anlamlı olarak bulunmuştur ($p<,001$).
4. Üniversite türlerine göre tezlerin analizleri yapılmış ve kamu üniversitelerindeki tezlerin benzerlik yüzdesinin 27,88 (SS=11,44) olduğu görülmüştür. Bu oran eşik değerden anlamlı olarak farklıdır ($p<,001$). Vakıf üniversitelerinde yazılan tezlerin benzerlik oranı %31,28 (SS=11,76) olarak tespit edilmiş ve bu yüzde ile eşik değer arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<,001$). Kamu okullarının ortalaması ile vakıf okullarının ortalaması arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p=,005$).

İntihal Bulguları

1. Çalışma kapsamında yüksek derecede intihal içeren tez sayısı 207 (%34,5) olarak bulunmuştur. Yüksek lisans tezlerinden 173 adeti (%36,81) intihal içerirken doktora tezleri için bu sayı 34’tür (%26,15). Türkçe dilinde yazılan tezlerden intihal içeren tezlerin sayısı 182 (%35,62) olarak bulunurken, İngilizce yazılan tezlerin 25 (%28,10) tanesi intihal içermektedir. Bu sayı tüm tezlerin %34,5’ine tekabül etmektedir. Kamu üniversitelerinde yazılan tezlerde intihal içeren sayı 150 (%31,44) olmuştur. Vakıf üniversitelerinde bu sayı 57 (%46,34) olmuştur. Çalışmanın sadece yüksek seviyede intihal içeren tezleri kapsadığı düşünüldüğünde, bütün seviyelerde intihal içeren tez sayısının daha yüksek olabileceği ihtimali güçlü bir olasılıktır.
2. Diğer taraftan yüksek intihal içeren tezlerin benzerlik oranı %38,32 (SS=10,62) olmuştur. Bu oran eşik değerden anlamlı derecede farklıdır ($p<,001$). Yüksek intihal içermeyen tezlerin benzerlik oranı %23,45 (SS=8,31) olmuştur. Bu oran eşik değerden anlamlı derecede farklıdır ($p<,001$). Yüksek intihal içeren tezlerin ortalama benzerlik oranı ile yüksek intihal içermeyen tezlerin ortalama benzerlik oranı arasındaki fark istatistiksel olarak farklıdır ($p<,001$).
3. Yüksek intihal içeren yüksek lisans tezlerinin benzerlik oranı %38,69 (SS=9,78) olarak bulunmuş ve bu oran eşik değerden anlamlı derecede farklı olmuştur ($p<,001$). Yüksek intihal içeren doktora tezlerinin benzerlik oranı %36,41 (SS=14,20) olarak tespit edilmiş ve bu oran yine eşik değerden anlamlı

derecede farklı çıkmıştır ($p<,001$). Diğer taraftan yüksek intihal içeren yüksek lisans tezleri ile doktora tezleri arasındaki ortalama farkı bağımsız örneklem t-testi ile analiz edilmiş ve farkın anlamlı olmadığı ortaya çıkmıştır ($p=,253$).

4. Yüksek intihal içeren ve Türkçe dilinde yazılan tezlerin benzerlik oranı %38,99 (SS=10,08) olmuştur. Bu oran eşik değerden anlamlı derecede farklıdır ($p<,001$). Yüksek intihal içeren ve İngilizce dilinde yazılan tezlerin benzerlik yüzdesi 33,40 (SS=13,18) olarak tespit edilmiş ve bu oranın eşik değerden farklı olduğu tespit edilmiştir ($p<,001$). Yüksek intihal içeren, Türkçe ve İngilizce dillerinde yazılan tezlerin ortalamaları arasındaki fark anlamlı değildir ($p<,051$). Farkın anlamlı olmamasına rağmen, aradaki fark dikkate değerdir.
5. Üniversite türlerine göre tezlerin analizleri yapılmış ve kamu üniversitelerindeki yüksek intihal içeren tezlerin benzerlik yüzdesinin 38,39 (SS=10,50) olduğu görülmüştür. Bu oran eşik değerden anlamlı olarak farklıdır ($p<,001$). Vakıf üniversitelerinde yazılan yüksek intihal içeren tezlerin benzerlik oranı %38,12 (SS=11,05) olarak tespit edilmiş ve bu yüzde ile eşik değer arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<,001$). Kamu okullarının ortalaması ile vakıf okullarının ortalaması arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p=,874$).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırma bulgularının olası anlamları ve bu bulgulardan hareketle öneriler sunulmaktadır. Tartışma araştırma soruları ile ilişkin yürütülmüştür.

- Doktora ve yüksek lisans tezlerinin benzerlik oranları yüksek intihal içeren tez sayısı: Çalışma kapsamında doktora ve yüksek lisans tezlerinin eşik değerden anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Benzerlik oranı yaklaşık olarak eşik değer iki katı olarak bulunmuştur. En basit ifade ile bu benzerlik oranı yapılan çalışmaların ciddi seviyede özgünlük sorunu yaşadığını göstermektedir. Bir başka ifade ile çalışmalar esas olarak, gerek kuramsal boyutta gerekse yöntemsel boyutta bir birini tekrar eden çalışmalardır. Çalışmaların benzerlik oranının yüksek olması üretilen bilginin aslında yeni olmadığı ancak kendini tekrar eden bilgi olduğu anlamına gelmektedir. İntihal bulgularının ise oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Her üç tezdten birinde yüksek seviyede intihal vardır. Bu da esas olarak lisansüstü eğitimde yeterli yazı eğitimi verilmediğini göstermektedir. Bu sonuçlar lisansüstü eğitim alanında yazı tecrübesinin epidemik bir vaka olduğunu ifade etmektedir. Sıklıkla kendini tekrar eden ve yaygın bir yazı pratiği ancak bunu yaparken de ortaya yeni bir bilgi koyma ya da yeni bilgi üretme noktasında yetersiz kalan bir deneyim.
- Üniversite türüne göre, tez diline göre, ve tez türüne göre benzerlik ve intihal: Doktora tezleri ile yüksek lisans tezleri arasında ki fark anlamlı olarak bulunmuştur. Doktora tezlerinin benzerlik oranı beklentiler dahilinde yüksek lisans tezlerinin benzerlik oranından daha düşük çıkmıştır. Doktora seviyesinde yapılan çalışmalar yüksek lisans tezlerine göre daha özgündür. Doktora seviyesinde daha özgün çalışmaların yapılabilmesi öğrencilerin akademik

yazıya ve kurallarına daha fazla aşına olmasına bağlanabilir. Tezlerin diline göre ise İngilizce yazılan tezlerin daha düşük benzerlik oranına sahip olduğu görülmüştür. Bu sonucun şaşırtıcı olmak ile birlikte önemli olduğunu belirtmekte fayda vardır. Bu sonuç kişilerin ana dillerinde olmayan bir dilde gerekli eğitim ile ana dillerinden daha iyi yazabileceklerini göstermektedir. Yabancı dilde yazılan tezlerin çoğunun yabancı dilde eğitim veren üniversitelerde yazılması bu sonuç için önerilebilecek bir başka açıklamadır. Bu okulların daha iyi eğitim verdiğini bu sonuçtan yola çıkarak ifade etmek mümkündür. Üniversite türleri dikkate alındığında kamu okullarının benzerlik oranı daha düşük bulunmuştur. Vakıf üniversitelerinde benzerlik oranının daha yüksek olması bu okullarda verilen lisans eğitimin gözden geçirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. İntihal oranlarında da benzer bir farklılaşma vardır. Türkçe yazılan tezlerde intihal daha fazla olmuştur. Yüksek lisans seviyesinde intihal oranları kaygı verici bir boyuttadır. Benzer bir durum vakıf üniversiteleri için de söz konusudur. Bu durum özellikle vakıf okullarında tez yazım süreçlerine ve kurallarına gereken özenin gösterilmediğini ifade etmektedir.

Araştırmanın ortaya koyduğu bulgular özellikle eğitim bilimleri disiplini için kaygı verici boyuttadır. Bulgular iki temel olguyu işaret etmektedir. Birincisi ülkemizde öğrenciler tez yazmak ile ilgili yeterli bilgiye sahip değil ve yazım sürecinde gerekli desteği alamamaktadırlar. Zaten buna yönelik bir eğitim de üniversitelerde verilmemektedir.

Bu çalışmanın ortaya koyduğu bir diğer temel olgu ise ülkemizde maalesef ciddi boyutlarda etik sorunlar bulunmaktadır. Kuşkusuz bu çalışmada ortaya çıkan intihal vakaları arasında bilmeden intihal yapanlar vardır. Ancak araştırmanın bulguları yüksek intihalli tezler ile ilgilidir. Bir başka ifade ile burada ortaya çıkan vakalarda ciddi seviyelerde intihal söz konusudur. Burada bir ya da iki satır yada bir paragraftan söz edilmemektedir. Yüksek intihalli vakalarda bundan daha fazla intihal bulunmaktadır. Yani çoğunlukla bilerek yapılan intihaller bunlar, bu da yazının etik boyutunun sıklıkla göz ardı edildiğini göstermektedir. Tezlerin %35’inin intihalli olması çok basit bir şekilde akademik yazı niteliğinin ülkemizde oldukça kötü bir durumda olduğuna işaret etmektedir. Yapılan çalışmalarda ortaya yeni bir şey konmadığını ve çalışmaların sıklıkla bir birbirini tekrar eden araştırmalar olduğu gerçeği bu oranlar ile ortaya çıkmaktadır. Bu bulgulardan hareketle aşağıdaki öneriler yapılmaktadır.

Türkiye’de hiç bir üniversitede dil odaklı olmayan, yani yazının teknik ve şekilsel boyutunu aşır yazının araştırma sürecindeki yeri ve yazıyı bilgi üretmenin ana aracı olarak gören bir Akademik Yazı Merkezi bulunmamaktadır. Bu araştırma bu ihtiyacın acilliğini ortaya koymaktadır. Yazıyı salt teknik ve mekanik bir mesele olarak gören yaygın anlayışın yerine, yazıyı zaman içinde tekrar edilen pratikler ile şekillenen, araştırma sürecine içkin olan ve dolayısı ile bilgi üretmenin temel aracı olarak gören bir anlayışa ihtiyaç vardır. Bu bağlamda yazı araştırmanın sonunda yapılan bir etkinlik değildir, aksine araştırmanın temel aracıdır, ve araştırmanın odağındadır. Araştırmacılar en nihayetinde fikirlerini, kavramlarını, kuramlarını ve ortaya koyduğu bilgiyi yazı aracılığı ile şekillendirirler. Bir başka ifade ile yazı epistemik bir vakadır, yazı bulguların raporlanması değildir. Dolayısı ile açılacak olan merkezlerin epistemik bir arka planı olan bir yazı anlayışına sahip olmaları gerekmektedir. Bu merkezlerde

yazının tarihsel gelişimini, türleşmesini, türsel özelliklerini, ve tabi ki teknik ve dilsel özelliklerini göz önünde bulunduran bir eğitim anlayışı geliştirilmelidir.

Geleneksel olarak yüksek lisans seviyesine gelmiş bir öğrencinin yazı yazmayı bildiği varsayılır. Oysa araştırmanın sonuçları öğrencilerin yazı yazmayı bilmediklerini ortaya koymaktadır. Yüksek Öğretim Kurulu'nun tezleri bir intihal programına tabi tutulmasını zorunluluk haline getirmesini olumlu ancak eksik kalmış bir adım olarak görülmelidir. Bu bağlamda üniversitelerde akademik yazı birimlerinin kurulması ve yüksek lisans programlarının bir parçası olarak akademik yazı derslerinin açılması bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Akademik yazı meselesinin salt bir dil problemi olarak görülmemeli, akademik yazının bilgi üretiminin temel aracı olarak ele alınması ve açılacak birimlerin ve derslerinde bu minvalde kurgulanması bir gerekliliktir.

Türkiye akademisi yazı ile olan ilişkisini tekrar gözden geçirmelidir. Bu gözden geçirme salt teorik olarak değil, farklı alanlarda yapılacak araştırmalar aracılığı ile olmalıdır. Bu çalışmada sadece eğitim bilimleri alanında yapılmıştır. Ancak bu araştırmanın başka disiplinler alanlara doğru genişleyerek sürmesi Türkiye'nin akademik yazı resminin tamamlanmasına katkıda bulunacaktır. Bu da akademinin yazı ile olan ilişkisini verimli ve etkin bir şekilde tekrar kurgulanmasına katkı sağlayacağı gibi bir gerekliliktir de.

Kaynaklar

- Angélil-Carter, S. (2000). *Stolen language? Plagiarism in writing*. Harlow: Pearson education.
- Ballard, Iva. B. (2013). The impact of academic integrity module and Turnitin on similarity index scores of undergraduate student papers. *Research in the Schools*, Vol, 20 (2) 1-13.
- Barton, D. (1994). *Literacy: an introduction to the ecology of written language*. London: Blackwell.
- Bazerman, C. (1988). *Shaping written knowledge: The genre and activity of the experimental article in science*. Madison, WI: University of Wisconsin Press.
- Bazerman, C. (1994). Systems of genre and the enactment of social intentions. In A. Freedman & P. Medway (Eds.), *Genre and the new rhetoric*, pp. 79-101. Madison, WI: University of Wisconsin Press.
- Bazerman, C. (2002). Genre and identity: Citizenship in the age of the internet and the age of global capitalism. In R. Coe, L. Lingard, & T. Teslenko (Eds.), *The rhetoric and ideology of genre*, pp. 13-37. Cresskill, NJ: Hampton.
- Bretag, T., & Mahmud, S. (2009b). A model for determining student plagiarism: electronic detection and academic judgment. *Journal of University Teaching & Learning Practice*, 6(1).
- Derrida, J. (1998). *Of grammatology*. Baltimore: John Hopkins University Press.
- Devitt, A. (2004). *Writing genres*. Carbondale, IL: Southern Illinois University Press.
- Garden, C. (2009). *What does my Turnitin report mean?* Edinburgh: Edinburgh Napier University.
- Gibb, B. (2014). *Citation-based plagiarism detection*. London: Springer.
- Ison, D.C. *J Acad Ethics* (2015) 13: 151. doi:10.1007/s10805-015-9233-7

- Ison, D.C. J Acad Ethics (2012) 10: 227. doi:10.1007/s10805-012-9165-4
- Ivanič, Roz. (2004) Discourses of Writing and Learning to Write. *Language and Education*, 18(3), 220-245,
- Martin, D., Rao, A., & Sloan, L. (2011). Ethnicity, acculturation, and plagiarism: a criterion study of unethical academic conduct. *Human Organization*, 70(1), 88–96.
- Miller, Carolyn R. (1984). Genre as social action. *Quarterly Journal of Speech*, 70, 151-167.
- Paré, A. (2002). Genre and identity: Individuals, institutions, and ideology. In R. Coe, L. Lingard, & T. Teslenko (Eds.), *The rhetoric and ideology of genre*, pp. 57-71. Cresskill, NJ: Hampton.
- Paré, A. (2005). Texts and power: Toward a critical theory of language. In L. Davies & P. Leonard (Eds.), *Social work in a corporate era: Practices of power and resistance*, pp. 76-90. Hants, UK: Ashgate.
- Paré, A. (2014). Rhetorical genre theory and academic literacy. *Journal of Academic Language & Learning Vol. 8 (1)*, A83-A84.
- Pecorari, D. (2008). *Academic writing and plagiarism: A linguistic analysis*. New York: Continuum.
- Pecorari, D. (2013). *Teaching to avoid plagiarism how to promote good source use*. New York: Open University Press.
- Starke-Meyerring, D. (2011). The paradox of writing in doctoral education: Student experiences. In Lynda McAlpine & Cheryl Amundsen (Eds.), *Doctoral education: Research-based strategies for doctoral students, supervisors and administrators*, pp. 75-95. New York: Springer.

Academic Writing in Turkey: Plagiarism and Originality

Abstract

The interest in graduate education has been on a dramatic rise in recent years in Turkey. Even though the quality of theses and dissertations, which are results of this rise, should be put into question, there has not been any study addressing the issue. There are two parameters regarding the quality of academic writing, which are originality and plagiarism. This study examines theses and dissertations written in Turkey with respect to these parameters. The purpose of this research is to bring light to the quality of academic writing of Turkey by examining theses and dissertations with respect to the parameters of originality and plagiarism. In this respect, 600 theses and dissertations, written in the field of educational studies are examined through Turnitin, plagiarism detection software. According to findings, the similarity index of theses and dissertations is 28.7% (SD=11.58) and the rate of theses and dissertations having high level of plagiarism is 34.5%. The findings of this study indicate that the academy of Turkey needs to re-consider its relationship with writing.

Keywords: Academic writing, originality, plagiarism, turnitin.

